

สาระสำคัญของ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ร่างกฎหมายฉบับนี้มีปรับแก้ไขทั้งหมด ๒๑ มาตรา

๑. เหตุผลที่ต้องปรับปรุงร่างกฎหมายฉบับนี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีทั้งสิ้น ๒๑ มาตรา ตราขึ้นเพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษสำหรับผู้ร้ายหรือบุคคลใดก็ตามที่เจาะ ทำลาย หรือทำอย่างหนึ่งอย่างใดกับระบบคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำผิด เช่น ส่งคำสั่งเข้าไปฝังตัว แล้วส่งคำสั่งไปกล่มระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น และความร้ายแรงที่สุดของการกระทำในลักษณะนี้ คือ การกระทำต่อองค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ เช่น ระบบของธนาคารพาณิชย์ ระบบสาธารณสุข (น้ำ, ไฟฟ้า) ระบบพลังงาน ระบบควบคุมการบินทางอากาศหรือระบบของโรงพยาบาล เป็นต้น ซึ่งบางครั้ง ไม่ใช่เพียงแค่ทำให้ระบบล่มหรือใช้ไม่ได้เท่านั้น แต่อาจถึงขั้นทำให้มีคนเสียชีวิตได้ หรือที่เรียกกันว่า เป็นไซเบอร์แอคแทค (Cyber Attack) อันเข้าข่ายเป็นการทำลายล้างกันทางออนไลน์หรือทางไซเบอร์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อในระดับประเทศที่ไม่อาจคาดคิดก็เป็นได้

นอกจากนั้น พระราชบัญญัตินี้ ก็ยังได้กำหนดให้รองรับการฉ้อโกง หรือหลอกลวงกันทางอินเทอร์เน็ต และความผิดฐานเผยแพร่เนื้อหาที่ผิดกฎหมาย หรือที่มีลักษณะอันลามก ที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมายตามมา อีกทั้งยังได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งคาดหวังให้ได้คนเก่ง คนดีที่มีฝีมือทางเทคนิคมาช่วยสนับสนุนการทำงานของพนักงานตำรวจ หรือพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดีต่อไป

แต่พอใช้บังคับมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ก็พบว่า มีปัญหาการบังคับใช้ในหลายประเด็นด้วยกัน เช่น ไม่ว่าจะป้อนข้อมูลใดๆ หรือกระทำผิดใดๆ ทางอินเทอร์เน็ต ก็มักมีการพ่วงเอาพระราชบัญญัติการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา ๑๔ (๑) ไปดำเนินคดีหรือฟ้องคดีด้วย ทั้งๆ ที่มาตรานี้กำหนดให้ใช้กับการกระทำผิดในเรื่องฉ้อโกง หรือหลอกลวงกันทางออนไลน์ แต่เมื่อมาตรานี้กำหนดสาระสำคัญของ “ผู้ใดกระทำผิดด้วยการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายหรือประชาชนแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” จึงเป็นเหตุให้มีการอ้างมาตรานี้ ฟ้องร้องคดีกันเต็มไปหมด อันกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต หรือกระทบต่อกลไกการตรวจสอบการทำงานของภาคประชาสังคมในบางครั้ง จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้บังคับได้ตรงตามเจตนารมณ์และให้สามารถใช้บังคับให้รัดกุมได้มากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มกลไกของการกลั่นกรองเนื้อหา ก่อนเสนอรัฐมนตรี และเสนอให้ศาลพิจารณาเพื่ออนุญาตให้มีการระงับการแพร่หลายของเนื้อหาหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะขัดต่อกฎหมาย หรือที่ขัดความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

รวมไปถึงการแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมไปถึงเรื่องการแก้ปัญหาการทำงานทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งบางครั้ง ไม่อาจสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งหรือมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับอื่นๆ เพราะมีพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ห้ามเอาว่า เพราะเดิมกลัวว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการติดตามร่องรอยหรือการพิสูจน์พยานหลักฐานทางคอมพิวเตอร์และถูกแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นั้น จะใช้อำนาจในทางมิชอบ แต่ก่อให้เกิดข้อจำกัดอย่างมากในทางปฏิบัติ เพราะไม่สามารถใช้ความรู้ความสามารถสนับสนุนการดำเนินคดีตามกฎหมายอื่นๆ ได้เลย

๒.สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่มีการแก้ไข

๒.๑ **ร่างมาตรา ๒** กำหนดให้กฎหมายมีผลใช้บังคับภายใน ๑๒๐ วัน

๒.๒ **แก้ไขร่างมาตรา ๑๑** กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ (Spam) แก่ผู้รับ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย นั้นเป็นความผิด และให้รัฐมนตรีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กระทรวง DE) กำหนดเกี่ยวกับลักษณะและวิธีการส่ง ลักษณะ และปริมาณของข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ว่า อย่างไรจึงเป็นลักษณะของความเดือดร้อนรำคาญ และปัจจุบันพบว่า บางครั้งการส่ง Spam นั้น บางครั้งมักมีการฝังชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์หรือชั่วร้าย (Malware) มายังผู้รับด้วย

๒.๓ **แก้ไขร่างมาตรา ๑๒ และเพิ่มมาตรา ๑๒/๑** ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับการปกป้องโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ (critical infrastructure) เช่น การรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ การบริการสาธารณะ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ ซึ่งถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญยิ่งยวดต่อระบบเศรษฐกิจ และอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน จึงได้มีการกำหนดให้ครอบคลุมคำว่า “บริการสาธารณะ” เอาไว้ด้วย เพราะในบางครั้งอาจเป็นไปได้ว่า ไม่ครอบคลุมอยู่ในความหมายของคำว่า “โครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ” ซึ่งต้องเป็นระบบที่สำคัญอย่างยิ่งหรือมีความสำคัญยิ่งยวดเท่านั้น เช่น ระบบข้อมูลของสำนักทะเบียนราษฎรที่มีข้อมูลของประชาชนทั้งประเทศ หรือการให้บริการของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งต้องทำให้ระบบอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (availability) ตลอดเวลา เป็นต้น ก็มีประเด็นว่า ครอบคลุมอยู่ในความหมายของคำว่า “โครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ” หรือไม่ และหากไม่ใช่ ก็มีการเสนอให้เพิ่มเติมคำว่า “บริการสาธารณะ” เอาไว้ด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีประเด็นที่กังวลว่า คำว่า “บริการสาธารณะ” นั้น อาจจะกว้างเกินไปและอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ได้ จึงทำให้มีการปรับแก้เอาคำนี้ออกไปในที่สุด

ร่างมาตรานี้ จึงกำหนดเป็นบทหนักของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในการเจาะ การแทรกเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ที่ถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง

๒.๔ **เพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓** กำหนดเกี่ยวกับการใช้ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นทางโดยเฉพาะเพื่อไปใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ เช่น ชุดคำสั่งที่ตั้งใจทำขึ้นมาเพื่อใช้เจาะระบบผู้อื่น เป็นต้น ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒.๕ **ร่างมาตรา ๑๔ (๑)** กำหนดให้มีความชัดเจนว่า ให้ใช้มาตรานี้กับการจู่โจม ปลอมแปลง หรือหลอกลวงทางทางอินเทอร์เน็ตหรือทางออนไลน์ และเขียนให้ชัดเจนว่า ไม่ให้เอาเรื่องนี้ไปใช้กับเรื่องหมิ่นประมาทอยู่แล้วในกฎหมายอาญาอยู่แล้ว อีกทั้งหมิ่นประมาทในกฎหมายอาญาก็ยังเป็นความผิดที่ยอมความได้ แต่หากกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ก็จะทำให้กลายเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนดังเช่นที่ผ่านมาได้

๒.๖ **ร่างมาตรา ๒๐** ให้ระงับการเผยแพร่หรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ครอบคลุมถึงกรณีที่เป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งกระทบต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างมาก

๒.๗ **ร่างมาตรา ๒๐/๑** ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันส่งผลกระทบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญ แต่คำนึงถึงผลกระทบในทางกลับกันต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของการแสดงความคิดเห็น จึงให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองจำนวน ๙ คน ที่อย่างน้อยต้องมาจากภาคเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสื่อสารมวลชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่ในคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๓.ผลกระทบที่เกิดขึ้น

การโจมตีที่ทำให้ระบบของรัฐล่มเพียงเพราะไม่พอใจร่างพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ นั้น แม้อาจส่งผลกระทบต่อเว็บไซต์ต่างๆ ไปของรัฐ ซึ่งบางคนอาจคิดว่า ไม่ใช่เว็บไซต์ที่มีความสำคัญมากนัก แต่ก็ย่อมส่งผลให้ผู้ใช้บริการของเว็บไซต์เหล่านั้น ไม่สามารถเข้าใช้บริการได้ จึงมีความสับสนเสียงที่ ทำให้การกระทำดังกล่าวไม่ใช่แต่เพียงว่า “ไม่สมควรทำ” เท่านั้น เพราะไปกระทบต่อการใช้งานของประชาชนที่บริสุทธิ์ หากยังเจตนาและจงใจทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ก็อาจเป็นการกระทำที่เข้าข่าย “ผิดกฎหมาย” ด้วยเช่นกัน

๔.แนวทางการสร้างความเข้าใจ

ตามที่มีกระแสต่อต้านเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพราะเชื่อว่า

- (๑) อินเทอร์เน็ตช้าลงเพราะมี Gateway เดียว
- (๒) ถ้าเน็ตล่มคือล่มทั้งประเทศ
- (๓) ถูกจำกัดการเล่นเว็บบางเว็บ
- (๔) เข้าถึงเว็บต่างประเทศยาก
- (๕) รัฐสามารถดูข้อมูลของเราได้ทันที

แท้ที่จริงแล้วไม่มีมาตราใดใน ร่าง พ.ร.บ. คอมฯ ที่กำหนดให้ประเทศไทยมี Gateway ในเชื่อมโยงข้อมูลกับต่างประเทศเพียงจุดเดียว ซึ่งในปัจจุบันมี Gateway มากกว่า ๑๐ แห่งที่ให้บริการโดยภาคเอกชน หาก Gateway แห่งใดแห่งหนึ่งไม่สามารถให้บริการได้ ผู้ใช้บริการยังสามารถรับส่งข้อมูลระหว่างประเทศได้อยู่ผ่าน Gateway อื่น ก็ได้ทำให้การเข้าเว็บต่างประเทศยากขึ้นแต่อย่างใด

ในประเด็นเรื่องการจำกัดการเล่นเว็บบางเว็บ จะกระทบเพียงเว็บไซต์ที่มีลักษณะผิดกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยอำนาจศาลในการสั่งระงับการเผยแพร่ทั้งสิ้น การตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวน ๙ คน ที่อย่างน้อยต้องมาจากภาคเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสื่อมวลชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย นั้นจะช่วยให้กระบวนการพิจารณามีความรอบคอบมากขึ้น

การใช้อำนาจตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องอยู่ภายใต้คำสั่งศาล ไม่สามารถทำได้ตามใจชอบ และหากมีการใช้อำนาจในทางมิชอบ ก็มีการลงโทษตามกฎหมาย

